Bediüzzaman’a göre Avrupa Birliği

1- GİRİŞ

İnsanlık âleminin sık sık alt üst oluşlarla yaşadığı, bazen epey bir mesafe alınmışken başa da dönülen beşeriyet devirlerini;

* Kabile/topluluk devri-yarı vahşi, yarı bedevî,

* Kölelik ve esirlik devri,

* Ücretli çalışma ve serbestiyet devri1 olarak tasnif etmek, dikkatleri yoğunlaştırıcı bir başlangıç olacaktır.

2- AVRUPA TARİHÇESİ

2.1. ESKİ AVRUPA

Eski Avrupa, Yunan medeniyeti ve Latin kültürüne dayanan, Hıristiyanlıkla değişim geçiren, Roma hukukuyla hukûkî temelleri atılan Avrupa’dır.

Yunan ve Roma medeniyetlerinde Doğu kültürünün derin izleri ve etkileri mevcuttur. Orta Çağda, tahrif olmuş kilisenin güdümüne giren ve fikrî özgürlüğünü yitiren dogmatik Avrupa, en karanlık devirlerini yaşamıştır. Bu karanlık devirde, içlerinde barış ve huzuru oturtamayan Avrupa arayış içerisine girmiş, sonuçta sömürgecilik anlayışını hâkim kılmışlardır. Çıkarların çatıştığı bu ortam ise, Avrupa’yı içinden çıkılması zor bir kaos ve iç savaş ortamına sürüklemiştir.

Bediüzzaman’ın; “Ecnebilerin cehli ve o zamanda vahşetleri ve dinlerine taassuplarıdır” cümlesinde yerini bulan ve Avrupa’yı karanlığa gömen bu devre eş zamanlı olarak İslâm medeniyetinde ise, fikrî bir aydınlık dönemi yaşanmaktadır. İslâm medeniyetinin, İspanya (Endülüs), Sicilya ve Balkanlar üzerinden Batı Avrupa’ya etki ve katkısı küçümsenemez.

2.2. YENİ AVRUPA (SON 300 YIL)

300 yıl öncesine kadar dogmatik bir anlayışın karanlıklarında kalan Avrupa, Rönesans ve reform hareketleri ile Doğu Medeniyetinden aldığı ilham sonucu, tahrif olmuş kilisenin etkisinden çıkmıştır. Özgür düşünce ve bilimsel yaklaşımlarla bilim ve san’at yönünde büyük atılımlara imza atmıştır. Ancak dini, hayattan uzaklaştıran seküler bir dünya görüşü yüzünden maddî anlamda kalkınan Avrupa, manevî bakımdan bir çöküşün eşiğine gelmiştir. Bununla beraber özgür düşüncenin gelişmesiyle demokrasi ve insan hakları ve hukuk anlamında ise, evrensel değerlere yakın bir sistem geliştirebilmiştir.

Avrupa’nın açmazları, Bediüzzaman’ın; “Marifet ve medeniyetin mehasini ile kırıldı, dağılmaya başlıyor” dediği sürece girdi. Ciddi anlamda olumlu değişimler geçiren Avrupa’da bütünleşme sürecine ivme kazandıran ilk oluşum 18 Nisan 1951’de Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu’nun (AKÇT) kurulmasıdır. Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT) Belçika, Batı Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda’dan oluşan 6 üye ile kuruldu. Bu ülkelerdeki kömür ve çelik sanayii ile ilgili alınan kararlar, bağımsız ve devletler üstü bir kuruma devredildi. Söz konusu kurumun ilk başkanı ise, Jean Monnet oldu. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu’nu (AKÇT) kuran Paris Antlaşması (1951), Avrupa Ekonomik Topluluğu’nu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu’nu (Euratom) kuran Roma Antlaşmaları (1957), Avrupa Tek Senedi (1986) ve Maastricht Avrupa Birliği Antlaşması (1992), üye devletleri egemen devletler arasındaki geleneksel anlaşmalardan daha sıkı bir biçimde birbirine bağlayan AB’nin hukûkî temellerini meydana getirdi. Avrupa Birliği, 1995’te ekonomi, sanayi, siyaset, yurttaş hakları ve dış politika alanlarını kapsayan çok sektörlü bütünleşmenin en ileri safhasına ulaşmıştır. Avrupa Birliği, doğrudan uygulanma imkânı olan bir mevzuat oluşturabilmekte ve yurttaşları lehine özel haklar ihdas edebilmektedir.

Başlangıçta kömür ve çelik ortak pazarı kurulmasıyla sınırlı olan ve savaş ertesindeki günlerde savaşın galip ve mağlûplarını, eşitler olarak işbirliğinde bulunabilecekleri bir kurumsal yapı içinde bir araya getiren Topluluk, temelde barışı güvence altına almanın bir aracı olarak da algılanıyordu. Altılar’ın özellikle tarım ve ticaret politikaları olmak üzere, ortak politikaları 60’lı yılların sonunda yerli yerine oturmuştu. Altılar’ın başarısı Birleşik Krallık, Danimarka ve İrlanda’yı Topluluk üyeliğine başvurmaya yöneltti. Çetin bir pazarlık dönemini takiben, bu üç ülke 1972 yılında üyeliğe kabul edildiler. Üye devlet sayısını altıdan dokuza yükselten ilk genişleme ile birlikte, Topluluk sosyal, bölgesel ve çevresel konularda üstlendiği sorumluluklarla yeni bir derinlik kazandı. Böylece günümüzde 25 ülkeye varan ve hâlâ kapısında bizim de beklediğimiz AB’nin ilk genişleme hareketi de yaşanmış oldu.

Avrupa’nın aslında Türkiye’yi istemediği, ama boş bırakmak da işine gelmediğinden, menfaatleri doğrultusunda kuyrukta beklettiği yorumları sürekli yapılmaktadır. Bekleme odasındaki Türkiye’nin mi, yoksa ailedeki bir Türkiye’nin mi Avrupa’nın faydasına olacağı değerlendirmesi ayrıca incelenmeye muhtaç bir konudur.

Dönemin Avrupa Topluluğu Komisyon Başkanı Jacques Delors, “Tatilde inceledim, Avrupa’nın temelleri; Yunan kültürüne, Latin medeniyetine, Roma hukukuna, Hıristiyan ahlâkına dayanıyor. Türkiye bunların hiçbirinde yok. Onun için AT’ye giremez” veya “Biz Hıristiyan klübüyüz, başkası giremez” yolundaki-o zaman da çok tepki alan-söylemleri bugün dile getirmek ve savunmak hiçbir aklı başında Avrupalı liderin ne harcı, ne de düşüncesidir. Aynı Delors bugün, “Türkiye’nin üyeliğini reddetmek büyük hata olur. Medeniyetler çatışmasına zemin hazırlayacak tehlikeli sonuçlar doğurur” demektedir. Kohl ve Gencher gibi önemli figürlerin bile siyaset sahnesini terk etmesine, Türkiye aleyhine girdikleri polemiklerin sebep olduğu unutulmamalıdır. Türkiye aleyhtarı odaklar, bundan 25 yıl kadar önce Fransa Cumhurbaşkanlığı yapmış Valery Giscard d’Estaing gibileri sözcü olarak ancak bulabiliyorlar ve diğer Avrupa liderlerinden azar işitiyorlar.

Bugünkü Avrupa’nın temelleri ise, daha önce de vurgulandığı gibi, insan hakları, demokrasi ve serbest piyasa üzerine kuruludur. Kabuk kırmada Avrupa epey mesafe almıştır. Bir süre (24 Kasım 2002) önce İngilizlerin Pazar gazetesi The Observer’da dışişleriyle görevli Devlet Bakanı Denis Mac Shane, Liberation’da ise, Fransa eski başbakanlarından Michel Rocard, Avrupa’nin İslâmı Türkiye’nin AB üyeliği yoluyla kucaklaması ve Türkiye’nin bu vetirede cesaretlendirilmesi lâzım geldiği temasını işleyen birer makale yayınlamışlardır. Fransa’nın bir Müslüman hanıma bakanlık koltuğu sunması, İngiltere’nin ilk Müslüman büyükelçisini görevlendirmesi bu çerçevenin bir sonucudur.2

Bugün siyasî literatür ve medeniyet yapısını adlandırma anlamında kullanılan “Avrupa” terimi ile coğrafi kıt’a ismi olan “Avrupa” özdeşleşmiştir. Avrupalılar, bugün sahip oldukları, teknoloji ve bilim öncelikli devlet yapılanmalarının ve bunu hazmedecek demokrasi birikiminin uzun yıllara yayılmış maliyetini ödeyerek gelmiştir.

Karşımızda kendini sorgulayan, dinî taassubundan arınan, problemlerine yeni çözümler arayan, etnik çatışmaları bir dönem körükleyen ve acı sonuçlarından dersler çıkaran, eski acı tecrübelerinden yararlanarak daha adil ve hürriyetperver olan, bununla beraber parlamenter sistemi kurumsallaştıran bir Avrupa vardır.

3- AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNİ OLUŞTURAN DİNAMİKLER

3.1. SANAYİ DEVRİMİ VE SONRASI

Buharlı makinenin İngiltere'de icadı ile birlikte elektrik ve telefonun icadı, buna paralel olarak da diğer bütün alanlardaki teknolojik devrimler, Avrupa Birliğine bir hazırlık dönemi olarak düşünülebilir. Kapitalizmin geliştiği bu süreçte; işçi hakları ve sendikalaşma, sosyal hakların artması belirtilebilecek hususlardır.

Sanayi devrimi ile birlikte, ekonomik anlamda yeni kaynaklar bulma maksadıyla sömürgecilik anlayışına girilmiştir. Bu sırada sömürgeciliğin de getirdiği zenginlik, silâhlanmayı arttırmış ve devletler arasında çıkar çatışmaları da tetiklendiğinden, bu durum büyük savaşlara yol açmıştır.

Avrupa Medeniyetini tetikleyen unsurları kısaca şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

1) Arazinin darlığı ve nüfusun kalabalıklığı sebebiyle insanların, yeni kazanç alanları bulma çabaları,

2) Buharın keşfi, üretim teknolojisine başlama, tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş, san'at ve tekniğe yönelme,

3) Kan damarları hükmündeki akarsuların bol ve nakliyata elverişli olması,

4) İklimin soğuk olması sebebiyle insanların sıcak iklimlerin heyecanlı yaratılışı yerine, soğukkanlı bir yapıya sahip olmaları,

5) Kömür ve demir başta olmak üzere, sanayi devriminin temelini teşkil eden madenlerin bolca bulunması,

6) Sömürgeleştirilmiş toprakların kaynaklarının açgözlüce akıtılması, (Anwers'teki atölyeler için, eski Belçika Kongosu Zaire'nin elmas madenleri 90 yıl yetecek kadar limana taşınmış, Avrupa'nın fukarası Portekiz bile, Angola ve Mozambik'in 1976'da istiklâliyetini kazanmasıyla, sömürgelerini en son terk eden ülkeler arasına girmiştir),

7) Emek mücadelesi ve sendikalaşma, kapitalizmin sadece kazanç odaklı baskıları,

8) Kiliseyi yönetimden alaşağı eden Rönesansı yapabilmiş olmaları.3

3.2. İKİ DÜNYA SAVAŞININ ÖĞRETTİKLERİ

Hayatı maddiyattan ibaret görerek maddî zenginlikleri elde etmek adına insan hayatını bile hiçe sayan anlayışa sahip olan Avrupa'nın bu menfî tutumu, insanlığa pahalıya mal olmuştur. Felâketle sonuçlanan iki büyük dünya savaşı Avrupa'ya büyük dersler vermiş ve bundan sonra devletler muvazenesinde savaşların bütün taraflar için pahalıya mal olduğu anlaşılmış, bu sebeple ortak bir düzen sağlamak, barış ve huzuru temin etmek için birlik olmak fikri önem kazanmıştır.

Bediüzzaman'ın da belirttiği gibi; "İki dünya savaşında insanlık öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla bulaştırdı." Bu gerçek, artık Avrupa'nın büyük devletlerine milyonlarca insanın ölmesine sebep olan savaşların tekrarlanmaması konusunda barışı adeta dayattı.

Sömürgeciliğin acı tecrübeleri sonucu gelinen nokta:

1- Sömürülen halkların dünya barışını tehdit etmeleri,

2- Irkçılığın çatışmacı mizacının verdiği zararlar,

3- Kolektif düşünmenin ve ortak çözüm üretmenin gerekliliği,

4- Emek aleyhine işleyen sermayenin aldığı tepkiler,

5- Gelir adaletsizliğini adil bir dengeye dönüştürme çabaları,

6- İnsânî değerleri ortak hedef kabul etme zarureti,

7- Temel hak ve hürriyetlerin vazgeçilmezliğini ortaya koyma iradesi,

8- Dünya barışına katkı yapacak ülkeler arası organizasyonlar kurma girişimlerinin kaçınılmazlığı,

3.3. AVRUPA ÖZNESİNDE BİRLİK

Birlik arayışına giren Avrupa'nın süper güçleri, ortak noktaları olan "Avrupalılık" çatısı altında beraberce hareket etmeye karar vermişlerdir. Bu arada Amerika'nın dünya dengeleri üzerinde aktif hale gelmesiyle birlikte Avrupa devletlerinin bütünleşmesi siyâsî dengeler kurmak bağlamında daha da önem kazanmıştır.

Millî bazdaki bazı yetkilerin, millî hükümetlerce bir üst kimlik olan Avrupa Birliğine devri Avrupa Birliğinin temel mantığını oluşturur. Burada yapılan, millî kimliğini korumakla beraber bir üst kimlik olarak da "Avrupalılık" kimliğinin benimsenmesidir. Yani bunu, ülke ve ırk eksenli liderlik yerine, kurumsal liderlik, anlaşma noktalarını güçlendirme ve örgütsel şemsiye altında beraberlik, din ve medeniyet havzasında yeni yüzyılın katılımcı demokrasisi içinde "biz" entegrasyonunda kendini hissetmek olarak açabiliriz.

Bu süreçte, yeni ülkeler kültürel coğrafyayı zenginleştirdiği gibi, statik yapıyı değişim dinamiklerine dönüştürmektedir. Her ülkenin farklı öncelikleri ve değişen toplum talepleri karşısında çözüm bulma ve Avrupa Birliğine entegrasyon sürecini devam ettirme çabaları, sürekli ödevine çalışan ve çözüm üreten büyük bir aileyi ve âkiller takımını aktif halde tutmaktadır. Beraber düşünme arzusu ve ortak akla emanet edilmiş çözümler, dünyanın farklı kıt'a ve bölgelerinde birlik projelerine yöntem katkısı yapmakta ve başka entegrasyonlarda da kurumsal temsillerin ve demokratik katılımların başarılmasına örnek olmaktadır.

3.4. DİNAMİKLERİN ETKİNLİĞİ

Avrupa'nın temel dinamiklerinin başında dînî ve kültürel değerler gelmektedir. Sonraları siyâsî ve ekonomik birlik daha etkili olmaya başlamıştır. Eski Avrupa'da kilise çatısı altında bir birlik anlayışı (Haçlı zihniyeti) hâkimken, yeni Avrupa düzeninde, Katolikliğin etkisini yitirmesi, Protestanlığın, Ortodoksluğun ve ateistliğin ortaya çıkmasıyla birlik dinamikleri de değişmiştir. Artık dînî birliktelikten ziyade, ekonomik ve siyâsî birliktelikler ön plana çıkmaya başlamıştır. Hak ve hürriyetler, demokrasi ve birey merkezli düşünceler yükselen değerler haline gelmiştir.

Yeni Avrupa'nın bu yapılanması, birliğin ana dinamiklerine ekonomik üstünlük ve siyâsî açılım getirmiştir. Buna mukabil, toplumun ahlâkî dejenerasyonu ile birlikte dînî değerleri aşınmış ve mutsuz bir sosyal yapı baş göstermiştir. Bir anlamda ekonomi ve sanayide elde edilen dönüşüm ve sonuçları, sosyal tahribi engelleyememiştir. Bireyci ve bencil yapıyı, toplumsal fedâkârlığa dönüştürememiştir. Sahip olduğu demokrasisini, kıt'ası dışındaki ülkelere yansıtmada gereken duyarlılığı göstermemiştir. Buna göre yeni demokrasi laboratuvarlarına ihtiyaç duyulmuştur. Türkiye bu yönüyle Avrupa için iyi bir öğrenme merkezidir. Avrupa Birliği, korumacı ve yaşlı Avrupa psikolojisinden çıkarak, bu eşiğini aşması halinde, dünya entegrasyonunda ötekini fark etme ve onlarla birlikte ortak değer üretme noktasına gelmiştir. İslâm dünyası ile Türkiye üzerinden sağlanacak olan "ara söz" olma olgusu, Avrupa'nın faaliyet ve duyarlık parametrelerini arttıracaktır.

Dipnotlar

1- Nursî, Bediüzzaman Said, Tarihçe-i Hayat, s: 131, Mektûbât, s:312.

2- www. abgs.gov.tr

3- Nursî, Bediüzzaman Said, Sünûhat, s: 77.

Bediüzzaman’a göre Avrupa Birliği-2

4- AVRUPANIN MEVCUT DURUMU

Bediüzzaman, her konuda olduğu gibi, Avrupa konusunda da toptancı bir sınıflandırmayı reddeder. Avrupa’yı müsbet ve menfî olarak ikiye ayırır. Birisi, İsevîlik hakikî dininden aldığı feyiz ile insanlığa faydalı san’atları, adalet ve hakkaniyete hizmet eden bilimleri takip eden Avrupa; diğeri ise, medeniyetin kötülüklerini güzellik zannederek, insanları sefahete ve dalâlete sevk eden karanlık felsefenin etkisi altındaki bozulmuş Avrupa’dır.1

4.1. MÜSBET AVRUPA

Avrupa’nın bilim ve sanatta uzmanlaşmaya dayalı başarılarından gelen olumlu yönleri, bunun yanında demokrasi, adalet ve insan hakları bağlamında evrensel değerlere getirdikleri standartlar ve uygulamalar, Avrupa’nın müsbet yönlerinin temelini teşkil eder.

İnsanî ve dînî değerleri önemseyen, bilim ve teknolojide üstün başarılar elde eden, temel haklara saygılı, pozitif, rekabete açık, katılımcı, halkın önceliklerine göre yapılanan, kamu erkini, hizmet görme ve koordinatör örgüt niteliğinde gören ve demokratik standartları arttıran müsbet bir Avrupa, Türkiye’nin gelecekteki müttefiki olmaya namzettir.

4.2. MENFÎ AVRUPA

Sefahat ve dalâletten gelen inkâr fikri ve ahlâksızlık cereyanları ile ifsat komitelerinin kışkırtmalarıyla güdümlenen siyâsî desiseler de Avrupa’nın menfî yüzünü teşkil etmektedir.

Buna bağlı olarak Avrupa’nın menfî özellikleri şöyle sıralanabilir:

* Olumsuzluk aşılaması

* Bireyselliği bencillik olarak algılaması

* İslâm Medeniyetinin karşıtı olması

* Hak yerine kuvveti esas alması

* Heva ve hevese öncelik vermesi

* Menfaatten beslenmesi

* Hayatı bir mücadele olarak görmesi

* Yardımlaşma ve dayanışma duygularından mahrum olması

* Başkalarını yutmakla beslenen ırkçılığı desteklemesi

* Tecavüzkâr olması

Menfî Avrupa medeniyeti; hayatı suistimal eden, tüketimi ve israfı arttıran, öncelikli olmayan ihtiyaçları zarurî hale getiren, görenek ve tiryakilik cihetiyle insanları fakirleştiren bir medeniyettir. Bu yüzden insanları zulme, harama, zengin-fakir çatışmasına itmiştir2 ve yine insanların yüzde seksenini zahmet ve meşakkate düşürmüştür.3

4.3. BAŞKALAŞAN AVRUPA

18 Nisan 1951 de Paris’te, Fransa, Almanya, Belçika, İtalya, Hollanda ve Lüksemburg arasında Avrupa Kömür ve Çelik Birliği anlaşması imzalandığında Birleşik Avrupa idealinin felsefesini yapanlar ile ileriyi gören hayalci âkil adamlar (visioner olarak adlandırılabilirler) dışında kimse bugün kristalleşen durumu tahmin edemiyordu. 1950’de Fransa Dışişleri

Bakanı Robert Shuman'ın, Ruhr havzasındaki zengin kömür ve demir madenlerinin Almanya ile birlikte bir milletler arası organizasyon tarafından işletilmesi gerektiğini, buna diğer demokrasi ile yönetilen Avrupa ülkelerinin de katılabileceğini açıklamasıyla süreç başlamıştır. Asıl saik ise savaşın temel ham maddesi olan bu madenlerin üretim ve kullanım yetkisinin devletler üstü bir organa verilmesiyle, Avrupa Birliğinin başarılması, muhtemel bir Almanya-Fransa çatışmasının önlenmesi ve yeni bir iktisâdî/siyâsî yapının gerekliliğine olan inançtır.

Avrupa Kömür ve Çelik Birliğinin başarısının gözle görülür hale gelmesinden sonra, maden dışındaki sektörleri de kapsayacak bir bütünleşme aşamasına geçilmesine karar verilmiş ve 1957 de imzalanan Roma Anlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EUROATOM) kurulmuştur. Ekonomik topluluk kurmanın son hedefi; sübvansiyonları, piyasanın işleyişine müdahaleleri, üreticiler, tüketiciler ve kullanıcılar arasındaki tüm farklı uygulamaları, imzacı devletler arasındaki tüm gümrük duvarlarını kaldırmak ve müşterek bir pazara ulaşmaktır.

Üye devletler arasındaki gümrük birliği, bütün sanayi dallarında ve tarım ürünlerinin çoğunda, Roma Antlaşmasında öngörülen tarihten önce, 1968'de gerçekleştirmiş, ulaştırma ve enerji alanlarındaki gecikmelere rağmen AET, geçiş döneminin sonu olan 31 Aralık 1969'dan önce, hedeflerinin çoğuna ulaşabilmiştir.4

Görülüyor ki; Avrupa problemleri ile yüzleşmiş, çatışma yönetimi disiplini içinde ekonomik rekabetin göz ardı edilmeyecek sonuçlarını da dikkate alarak sermaye ve kaynak birliğine girmiştir. Avrupa'nın sınırlarının genişlemesi ve kendi topraklarında da göç sebebiyle yaşanan kültürel çeşitlilik ve etkileşim, ister istemez Avrupa'yı da bir başkalaşma ve değişim sürecine sürüklemektedir.

Türkiye gibi farklı din ve kültürden gelen bir ülkenin Avrupa Birliğine katılması bu başkalaşım sürecini olumlu yönde tetikleyecek bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'nin Avrupa Birliği içinde bütünüyle İslâm âlemini temsil edecek bir statüde yerini alması, Avrupa için medeniyetler buluşması bağlamında eşsiz bir deneyim olacaktır.

Avrupa dînî, millî ve kültürel temelleri açısından, içine aldığı milletlerin kimliklerine göre genişlemekte ve bununla bağlantılı olarak yeni duruma göre başkalaşma sürecini yaşamaktadır.

Olumlulaşan yüzü ile yeni Avrupa;

* Yeni kültürleri bünyesinde bulunduran

* Avrupa Müslümanlarını kabullenmeye çalışan

* Değişen dünyayı algılamaya yönelen

* Uluslar arası ilişkilerini yeniden değerlendiren

* İslâma bakışını gözden geçiren

* Farklılıkların kabulünde hazım kapasitesini artıran

* Yatay etkileşime dayalı diyalogla genişleme süreci yaşayan özelliklere sahip olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.4. ROL PAYLAŞAN AVRUPA

Avrupa Birliğine Türkiye gibi bir İslâm ülkesinin girmesi karşılıklı bir kültür alış verişini doğuracağından, gelişecek ilişkiler de sosyal ve siyâsî yapıda bir rol paylaşımı düzeyinde sürecektir. Avrupa'nın sistematiği ile Birlikte yer alan ve hiçbir ülkede bulunmayan, Türkiye'nin sağlam toplumsal dokusu, ideal bir sentez oluşturabilir. Avrupa Birliğinin genişleme sürecinde Müslüman Türkiye'yi Birliğe dahil etmesiyle, Birlikte yaşanan mevcut ahlâkî çürüme ve kaosun, İslâmî değerlerden gelen sağlam etik ve aile kurumu yapısıyla birlikte bir toparlanma sürecine girecektir.

Türkiye'nin bu stratejik önemi, tarihî mirasından jeopolitik konumundan ve demokratik sürecinden kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı, ABD'nin ileri karakol görme hevesi geri teperken, Avrupa Birliği sürecinin kurumsal demokratik yapı

etkisi, daha inisiyatifli stratejik müttefik olma rolüne getirmiştir. Bu sonuç, Avrupa Birliği içindeki güç kavgasında ABD'nin lehine olan pozisyonları dengelemiş ve karşı duruşun sessiz tepkilerini arttırmaya yönelmiştir.

Avrupa Birliğinin rol paylaşımını gözlemlediğimizde;

* Gelişmişlik farkı olan yeni ülkeleri bünyesine aldığı

* Türkiye'yi stratejik ortaklığa almak istediği

* Yeni işbirliği arayışlarına girdiği

* Kurumsal organizasyonlarda, taraflar arası mutabakat ve çeşitliliğe dayalı bir entegrasyon yapılanmasına açık olduğu fark edilmektedir.

5- AB SÜRECİNİN GELECEĞİ

5.1. SİYÂSÎ BİRLİK

Avrupa Birliği kuruluşundan beri gerek dış politikada gerekse kıt'asal anlamda bir siyâsî birliktelik idealiyle hareket etmiştir. Yeni genişleme sürecinde, Birliğe farklı ülkelerin katılmasıyla siyâsî birliktelik yaklaşımları konusunda tartışmalar yeni bir boyut kazanmıştır. Belki de Avrupa'nın yaptırımcı olamamasının ana sebebi olan siyâsî etkinliğini aktifleştirememesi yumuşak karnı olarak ifade edilmektedir. Bu sonuç Avrupa âkillerinin ve Avrupa projesinin siyâsî belirleyicileri için önemini gittikçe arttıran bir gündemdir.

Her ne kadar Avrupa siyâsî birliğinin yazılı olmayan kriterleri arasında dînî birlik aransa da AB üye ülkelerinin ortak noktası olan dinleri, yani Hıristiyanlık, anayasal bir metin olamamıştır. Avrupa Birliği için en sık kullanılan tabirlerden biri "Hıristiyan Kulübü" tabiridir. Türkiye'de de bir kesim AB'yi bir Hıristiyan birliği olarak algılamak veya göstermek tarzında tasvip etmediğini belirtmektedir.

Halbuki, yukarıda özet olarak verdiğimiz bütün yapısal süreçle ilgili bilgiler doğrultusunda Avrupa Birliğinin geldiği noktada ne bir medeniyet birliği, ne de bir din birliği olduğu söylenebilir. AB tam anlamıyla ekonomik ortak çıkarlar, dünya siyaseti üzerindeki hassas dengeler, barış ve güvenliğin tesisi gibi gayeler üzerine bina edilmiştir. Gerçi Avrupa içinde de Birliği farklı bir yapılanmaya sürüklemek isteyenler vardır, ama etkin olan kanaat Birliğin mahiyetinin bu şekilde olması yönündedir.

Avrupa Birliğinin oluşumunda kültür ve değerler anlamında geçmişin mirası olarak Hıristiyanlığın elbette ki etkisi vardır. Ancak menfî Avrupa fikriyatı, dini de dışlamış ve seküler bir yapıyı öne çıkarmıştır. Sonrasında demokratikleşme sınırlarının genişlemesi ve büyüyen ortaklık, tek dinli seçeneğin yazılı metne dönüştürülmesine imkân vermemiştir. Bunun en büyük delillerden biri de, yıllardır hem Jean Paul'un, hem de yeni Papa Benedictus'un devrinde Papalığın ısrarlarına rağmen Avrupa Anayasasına Hıristiyanlıkla ilgili bir maddenin koyulamamış olmasıdır.

Ayrıca 2005 yılında Türkiye ile müzakere masasına oturarak Müslüman bir ülkeye bir nev'i yeşil ışık yakan AB'den hâlâ bir "Hıristiyan Kulübü" olarak bahsetmek de pek mantıklı görünmemektedir. Zaten böyle bir anlayış AB'nin geleceği açısından büyük bir sıkıntı doğuracaktır. Çünkü halihazırda Avrupa topraklarında bir çok ülkenin nüfusuna eşit, hatta daha fazla oranda Müslüman yaşamaktadır ki, bu da Birliğin din eksenli bir oluşuma girişmesine karşı en önemli engellerden biridir.

Rusya'nın dağılması, Orta Asya'daki uyanış, Ortadoğu'da demokratikleşmenin ağır geçen sancılı dönemindeki değişim ve halkların sesini duyurma çabaları, Balkanlardaki yeni yapılanmalar, uzak doğudaki kalkınma dinamikleri ile Çin gerçeği karşısında, dünyanın değişen yüzü ve oluşan taraflar karmaşasında, güç odakları kayma riski yaşamaktadır. Bu süreçte Avrupa Birliğinin kendini yenileme, yeni şartları dikkate alma ve değişen dengelerin içinde etkinliğini koruma adına yeni ödevlere hazırlanma zorunluluğu vardır.

5.2. EKONOMİK BİRLİK

Küreselleşen ekonomi pazarı, sınırları ortadan kaldırmış ve ekonomik anlamda dünyayı tek bir ülke haline getirmiştir. AB ilk kuruluş aşamasında başlattığı ekonomik birlik ve ortak pazar mantığı ile bu sürece kolaylıkla entegre olabilmektedir. Avrupa Birliğinin Türkiye açısından da önemli olan özelleştirme sürecini desteklemesi, ekonomik birliğin bir katma değeri olarak sayılabilir.

Avrupa Birliğinin var oluş dayanağı ekonomik birliktir. Bu açıdan bakıldığında, mal ve hizmetler ile sermaye ve iş gücünün serbest dolaşımı, ekonomik kalkınmanın temel dinamiklerini oluşturmaktadır. Ekonomik birlik, kalite ve rekabet zorunluluğunu getirmiştir. Mal ve hizmetlerin standardizasyonu ve bunun için gerekli olan akreditasyon sistemleri, para politikalarından ihracata, gümrük birliğinden yatırım ortaklığına kadar bir çok alanda ortak bir ekonomik politikalar geliştirmiştir.

Türkiye açısından bakıldığında Avrupa Birliği müzakere süreci öncesinde Gümrük Birliğine girilmiş olması, ekonomik entegrasyonun alt yapısını sağlamıştır. Maasthrit kriterlerinin sağlanıyor olması Türkiye'nin ekonomik tarama sürecini ve ilgili başlıklarda hareket kabiliyetini kolaylaştırmıştır.

5.3. DÜNYA ENTEGRASYONU

Hızlı bir değişim geçiren dünya, yeni oluşumlara ve çalkantılara gebedir. Adına, Yeni Dünya Düzeni veya Küreselleşme, ne denirse densin, toplulukların, devletlerin, milletlerin kendilerini ilgilendiren kararları tek başlarına ve politikasız alamadığı bir döneme çoktan girmiş bulunuyoruz. Evrensel değerler ve küresel köyün sakini olma dönemi, beraberinde paydaşlar ve zorunlu eklenmeler getirmiştir. Buna paralel olarak her ülke bulunduğu noktadan dışa doğru yeni çekim alanlarına dahil olmakta, beraberinde küreselleşmenin dinamik etkisine girmektedir. Avrupa Birliği de bu küreselleşmeye giden adımların çekirdeğini atmış, geçen süre içerisinde dünyadaki ortak yapılanmaların önemli bir partneri haline gelmiştir. Ekonomik, siyâsî ve sosyal dönüşüm projeleri ile dünya topluluklarının ortak amaç belirlemelerinde etkin bir rol oynamıştır. Bu süreçte Türkiye'nin dahil olmaya çalıştığı AB süreci, aynı zamanda evrensel değerler anlamında dünya ile entegrasyonun da önemli bir aşamasıdır.

İleriki dönemlerde dünya üzerinde bir denge unsuru olma iddiasında bulunan Avrupa Birliğinin önündeki en büyük realitelerden biri de İslâmiyet'tir. Bu konuda sağlam ve tutarlı politikalar geliştirmesi gerekmektedir. Zira Amerika'nın İslâm dünyası üzerine geliştirdiği işgalci politikalar ters tepmiş ve inisiyatif kısmen de olsa AB'ye kaymıştır. Bunun için İslâm Konferansı Örgütü üyesi Türkiye'nin AB'ye katılımı Birlik adına İslâm dünyası ile yürütülecek süreçlerde olumlu katkılar yapacaktır. Bu konuda atılacak en önemli ve öncelikli adım, medeniyetler farkını kabullenmek ve medeniyetler buluşmasına zemin hazırlamaktır. Dünya nüfusunun yaklaşık dörtte birini kapsama alanına alan İslâm toplumları ile kurulacak sağlıklı bir diyalog, dünya entegrasyonunda Avrupa Birliğine güçlü bir katma değer sağlayacaktır. Aynı şekilde Avrupa Birliğinin de katma değer üretmeye açık olması gerekmektedir. Küresel güce sahip ülkeleri içinde barındıran Avrupa Birliğinin 3. dünya ülkeleri olarak tabir edilen gelişmişlik düzeyi az olan fakir ülkelerle ilişkilerinde yapıcı ve destekleyici bir tutum sergilemesi, gelecekte dünya entegrasyonunda artı değer sağlayacak, huzur ve barış puanı olarak hanesine yazılacaktır.

Dipnotlar

1 – Nursî, Bediüzzaman Said, Lem'alar, s: 115.

2 – Nursî, Bediüzzaman Said, Emirdağ Lahikası-2, s: 99, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul

3 – Nursî, Bediüzzaman Said, Tarihçe-i Hayat, s: 132, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul

4 – www.abgs.gov.tr

Bediüzzaman'a göre Avrupa Birliği- 3

Kıbrıs, AB'ye rest çekildiğinde, mevcut haliyle kalabilecek midir? Hiç sanmıyoruz. Zaten epeydir, her şeye rağmen AB'ye imrenen bir Kıbrıs Türkü olgusu önümüzde durmaktadır. Eski çileler unutulmuş, çilekeşler bir bir terk-i dünya eylemiştir.

Kıbrıs Türküne rağmen mevcut statükoyu devam ettirmek de, KKTC yönetimi ve Türkiye için pahası zor ödenecek bir bedeli kabullenmek olacaktır. Üstelik Yunanistan ve Rum Kesimi ile baş edemezken 25 ülkenin ablukasına maruz kalınacaktır.

6- MEDENİYETLER BULUŞMASI ZEMİNİNDE AB

6.1. MEDENİYETLERİN GÜNÜMÜZDEKİ GEÇİŞ SÜREÇLERİ

Küreselleşen bir dünyada medeniyetlerin birbirinden bağımsız ele alınması imkansızdır. Dünyanın en ücra köşesinde yer alan bir kültürel unsur bile binlerce kilometre uzaktan bilinebilmekte ve etkileşim inanılmaz derecelere ulaşmaktadır. Avrupa Birliği, kendi birliği içinde sınırları kaldırmasıyla bu realiteye ne denli entegre olduğunu göstermiştir.

Avrupa geldiği noktada yıllarca savaştığı ve sömürdüğü bir medeniyetin derin izleri ile karşılaşmaktadır. Avrupa Birliği küreselleşme ile birlikte domino etkisi yapan sosyal ve siyâsî olaylar ile “medeniyetler çatışması” nı dillendiren senaryolara karşı, sınır komşusu olduğu İslâm ülkeleri ile buluşma ve medeniyetlerin müspet yaklaşımları, birbirine geçişe sıcak bakacak noktaya gelmiştir. Avrupa Birliği üyelik sürecine giren Türkiye örneği bu noktada çok önemlidir. Medeniyetlerin buluşmasına, yanlışların ayrışmasına ve insânî değerlerin başka medeniyetlerin olumlu taraflarını da içine alacak bir yakınlaşma ve sempatiye geçmesine ortam hazırlayacaktır.

Avrupa Niye İstiyor?

Felsefî ve fikrî boyutlarının yanı sıra, ayakları sağlam zemine basan, somut temeller sebebiyle de Avrupa ‘vizyoner’leri Türkiye’nin AB üyeliğini istemektedir. Bu temelleri; “doymamış pazar, genç ve ucuz işgücü-Avrupa nüfusunun yaşlılığı, rakip olabilecekleri partner yaparak çatışma potansiyellerini yok etme, Türk ve İslâm dünyasına kolay açılma, önemli bir ülkeyi Amerika veya üçüncü dünya ekseninde kaybetmeme” olarak kısaca özetleyebiliriz.

Bunun yanı sıra Avrupa’nın hesapladığı başka kazançları da vardır. Bunlar;

Hep fundamentalizm ve çatışmalarla tanıdığı, ancak esrarına da meftun olduğu doğu (İslâm) dünyasına gerçek açılış,

Yeni medeniyet ve kültürü, peşin hükümsüz tanıma, ilmî araştırmalar, üniversitelerde sempozyumlarla, aklı başında dört başı mamur doktoralarla bizim bile yapamadığımız incelemeler, ‘meğer biz neymişiz dedirtecek’ bulgular,

Türkler kendini daha rahat ifade ettiğinde, Avrupalının yalnız başına yakalayamadığı ferdî ahlâka ve insanın iç alemine erişme şansı. Tek ayakla yürüyen kendi sosyal ahlâk düzenlerini tamamlayabilme imkanıdır. Tabii bu Türkler için de yakalayamadıkları sosyal ahlâkı bulma şansını verecektir.1

İnsanlığa büyük faydalar ve önemli ilerlemeler sağlayan medeniyet, sadece Batının malı değildir ve olamaz. Medeniyet, insanlığın ortak eseridir. Bu medeniyetin oluşmasında; yüzyıllar boyunca görüş ve fikirlerin birbirlerine katılmasıyla oluşan birikim, semâvî dinlerin ve özellikle de İslâmiyet’in büyük katkıları vardır.

Bediüzzaman; İslâmiyetin zuhuruyla insanlık aleminin cehaletten kurtulduğunu, yeryüzündeki tüm kemâlât, medeniyet ve terakkinin kaynağının semâvî dinler olduğunu, peygamberler eliyle geldiğini, bilim ve sanatın da bundan istifade ettiğini2 özellikle belirtmektedir.

İslâm dünyası medeniyetlere geçiş desteği verme noktasında yeterli manevî kaynaklara sahiptir. Sadece Avrupa, Japonya veya başka bir bölgede kullanılan ilmî gelişim ve tekniklere ihtiyacı vardır. Bu zamanda İslâm dünyasının kalkınması, gelişmiş bilimlerden istifade ile mümkün olabilir. Bilim ve dinin birbirine dost olması mutlaka sağlanmalıdır. Nereden gelirse gelsin bilim ve sanata İslâmiyet’in malı olarak sahip çıkan Bediüzzaman, bunların tevhit ile yoğrularak, Kur’ân’ın bahsettiği tefekkürle ve Cenâb-ı Hakk’ın kainata derc ettiği kanunlar nazarıyla değerlendirilmesi gerektiğini savunur. Böylece, bu yeni sentezlerle gelecek yapılanması sağlıklı olacaktır. 3

Avrupa kadar İslâm dünyası da medeniyetlerin olumlu geçişlerine ve müspet ittifakına, kendine düşen sorumluluklarıyla katkı yaparsa, dünya dengesinin müspet medeniyet blokunu beraberce inşa şansı artacaktır.

Kuvvetler ayrılığı prensibinin iyiden iyiye kendini hissettirmeye başladığı günümüzde, Amerika'nın geri giden totaliterliği çözüldükçe ve İslâm'a bakışlarını gözden geçirme noktasına gelen Batı, AB'ne aday Müslüman ülke konumundaki Türkiye ile birlikte, dünya haritasında okumaya ve anlamaya çalıştığı yeni ödevlerinin arasında öncelikle İslâmiyet gelmektedir.

6.2. İslâm MEDENİYETİ İLE AVRUPA BULUŞMASI

Türkiye'nin Birliğe aday olması Avrupa Birliğini İslâm-Avrupa buluşmasında bir zemin konumuna getirmektedir. Burada Türkiye İslâm alemi için Avrupa'ya ulaşmada bir köprü iken, Avrupa'nın da İslâm alemine açılmasında yine bir köprü vazifesi görecektir.

İslâm medeniyeti eski semâvî dinlerin güzelliklerini kendisinde barındırır. Bu nedenle İslâm medeniyetinin Avrupa ile buluşmasında Avrupa medeniyetinin eksik kalmış ya da zamanla bozulmuş kısımlarına bu güzellikleriyle katkılar yapması beklenmektedir.

Türkiye-AB yakınlaşmasında kafa kurcalayan bir diğer konu da gayr-i Müslimlerle nasıl birlik olunabileceğidir. Bunun cevabını Bediüzzaman'ın; "Her bir Müslümanın her bir sıfatı Müslüman olması lâzım olmadığı gibi, her bir kâfirin de her bir sıfatı kâfir olmak lâzım gelmez. Onlardan medeniyetlerinin güzelliklerini alırız. Maye-i bekamız olan İslâmiyete sımsıkı sarılmaya devam ederiz." 4 çözümlemesinde bulmak mümkündür.

Ayrıca Avrupa'nın vahşetten medeniyete geçişi ve kuvvetlenmesi sebebiyle özellikle Müslümanlara karşı olan husumet ve taassupları zail olmuştur. "Çünkü din nokta-i nazarından medenilere galebe çalmak ikna iledir." Diyen Bediüzzaman, medenî Avrupa'ya karşı davranış biçiminin formatını verir. Uzak durularak veya düşmanlık edilerek dine hizmet yapılması mümkün görünmemektedir. İslâmiyetin güzellikleri, hayata geçirilerek münasebet içerisinde olunan Avrupalılara gösterilirse, söz ile yapılacak ikna metodundan daha etkili sonuçlar vereceği şüphesizdir.

İstikbalde İslâmiyetin kuvvetiyle medeniyetin güzellikleri üstün gelerek İslâmiyet güneşinin büyük milletler ve kıt'alar üzerinde hâkim olacağını5 müjdeleyen Bediüzzaman, hakikî münevver ve müttehit olarak insanlık kervanına öncülük edeceğimizi6 söylemektedir.

Karşımızda; bütün kemalâtın üstadı ve üç yüz yetmiş milyon nefisleri bir tek nefis hükmüne getirebilen ve hakikî bir medeniyetle ve müsbet ve doğru fenlerle teçhiz edilmiş olan ve hiçbir kuvvet onu kıramayacak bir mahiyette bulunan hakikat-ı İslâmiyet7 durmaktadır.

7- TÜRKİYE'NİN AVRUPA YOLCULUĞU

7.1. 200 YILLIK SERÜVENİMİZ

1839 yılında Tanzimat Fermanının ilanından başlayarak günümüze kadar başa gelen bütün devlet erkanının rotası Avrupa'ya doğru olmuştur.

Türkiye, tarihinde her zaman gücünü doğudan alıp yüzünü Batıya çeviren bir gelenekten gelmektedir. Bu daha evvel fetihler şeklinde vuku bulurken, son 200 yılda ise fikrî ve siyâsî anlamda bir yönelişe dönüşmüştür. Baştan beri Avrupa'ya doğru olan bu yöneliş Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar taklit seviyesinde kalmış ve sadece Avrupa'nın sefahat ve israf gibi menfî yönleri örnek alınmak şeklinde olmuştur. Onlara benzeme adı altında menfî fikirler ithal edilmiştir. Dolayısı ile eskiden olduğu gibi bugün de mükemmel ve her şeyin üstadı olan hakikî İslâm medeniyetinin, müsbet ve doğru fenlerle donatılarak hayata geçirilmesi İslâm âlemi açısından büyük önem arz etmektedir.

AB, bir anlamda, Doğu ve Batı'nın gelişme dinamolarının farklı olduğu gerçeğini kabullenmenin, Batı açısından ispatıdır. Zira Batı dünyası, kilise taassubunu kırabildiği, tahrif edilmiş dini kullanan ruhban sınıfının istibdadını aşabildiği ölçüde ilerleyebilmesine rağmen, Doğu (İslâm dünyası) aksine, temel dinamiği olan dînî değerlere ve bundan kaynaklanan ferdî ve sosyal ahlâka bağlılığı derecesinde dünyevî gelişmeyi yakalayabilmiştir. Tabii ki bu gelişme, Moğollar veya Haçlılarda olduğu gibi bir istila hegomonyası değil, rafine bir kültür ve medeniyet oluşturmanın heyecanı ve serencamıdır.8

Asya ve Avrupa arasına sadece coğrafik olarak konuşlanmakla kalmamış, aynı zamanda yıllarca Avrupalılarla hem komşuluk etmiş, hem de Avrupa Ülkelerinin bir kısmını yönetmiş bir kökten gelen Türkiye'nin, AB'ye girmesi durumunda kendine has özelliklerinden ötürü, deyim yerindeyse, "laiklik" ve "özgürlük" gibi konularda bir nevi alış-verişte bulunarak, kendine çeki-düzen vermesi, diğer yandan, İslâmiyetten gelen güzellikleri ile bağlantılı olarak, Avrupa Medeniyetinin tamamlanmamış kısımlarına katkı yapması mümkün görünmektedir.

Türkiye, Avrupa'nın zararlarını düşünürken nasıl rahatsız oluyorsa, Avrupa dahi Türkiye'nin özellikle nüfus yapısından korkmaktadır, kaygılanmaktadırlar. Neden? Çünkü ülkemiz aktif, işsiz fakat genç dinamiği fazla ve ciddi bir güç görünümündedir.

Şeyh Bahid Efendinin: "Avrupa ve Osmanlı Devleti hakkında ne diyorsunuz? Fikriniz nedir?" sorusuna; "Avrupa bir İslâm Devletine, Osmanlı Devleti de bir Avrupa Devletine hâmiledir. Bir gün gelip doğuracaklardır." cevabını veren Bediüzzaman, bu serüvenin zamanla ortak bir noktada birleşeceğini keskin bir ileri görüşlülükle ifade etmiştir.9

7.2. AB İLE YAŞADIĞIMIZ SÜREÇ

Fiili olarak AB'ye ilk başvurumuz 1959 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğuna katılma istemiyle vuku bulmuş ve AB süreci bu şekilde başlamıştır. Uzun uğraşlar sonucu demokrasi bağlamında alınan yollar darbeler ile sekteye uğramış ve süreç büyük yaralar alarak Türkiye'yi hep yolun başına atmıştır.

1959 yılından beri bir inişli bir yokuşlu şekilde devam eden AB sürecimiz, zaman zaman Avrupa'nın çifte standartları, zaman zaman da TC'nin basiretsiz yöneticileri tarafından gerektiği gibi değerlendirilememiş ve AB yolculuğunda en uzun üyelik süreci olarak tarihe geçmiştir.

Türkiye'nin Avrupa birliği macerası farklı duruşlara sahip kesimlerce aynı noktalara vurgu yapılarak Avrupa Birliği sürecimiz üzerinde olumsuz spekülasyonlara kapı açılmaktadır. Bu endişeleri iyi niyetli kabul ederek değerlendirdiğimizde birkaç noktayı irdeleme ihtiyacı doğmaktadır. Sorgulanan konulardan birisi, bağımsızlıktır. Bunlara göre;

"Vatandaşın hürriyeti ne kadar kısıtlanırsa, ülke o derece bağımsız olur, hatta kolay yönetilir." anlayışı iyice aşınmıştır. İnsan bağımsızlığı, ülke bağımsızlığı ile taçlanmaktadır. Bugünün dünyasında, kendi halkına hürriyet tanımayan yöneticilerin ülkelerinin, bağımsız kalmaları da zor görünüyor. Bağımsızlık için halk desteği, her zamankinden daha fazla şart hale gelmiştir. Halka dayanılmıyorsa veya halkın iradesi yönetim için belirleyici olamıyorsa, başka destekler ve kumpaslarla idareyi elde tutma çabaları uç verecektir. Bu yapıların, ezeni, ezileni ile topyekün silinmesi söz konusudur.

Yetiştirilme biçimlerimiz dikkate alındığında önemli revizyonlara ihtiyaç hasıl olabilir. Bağımsızlığı bahane ederek AB karşıtı olduğunu seslendirenlerin, bağımsızlıktan ne anladıkları da, uygulamada ortaya koyulduğu üzere, ayrıca sorgulanmalıdır. Bağımsızlığın anlamı, "Kendi halkım, döverim de, severim de." veya "Ülkeyi istediğim ülkeye bağlarım." olmasa gerektir.

Yeni süreçlerde ülkemiz açısından baktığımızda, yeni tartışma konusu ve aranacak soru "Çokluk içinde maddî-manevî zenginlikle var olmak." ile "Azlık ama, başına buyruk (kendinden başkalarına buyruk) erime ve yok olma."seçenekleridir.

Halkın taleplerinin ortaya koyduğu fotoğrafı net çekemez, dışarıya ve içeriye verdiğimiz resimde, ülke insanını biteviye dışlar ve yok sayar isek, milletlerin iç içe geçtiği küreselleşmede, devletin; ülke içi bir yana, dış alemde de önemli bir temsil sorunuyla karşı karşıya kalması muhtemeldir. Ayrıca, içeride iyi kötü var olduğunu kabul ettiğimiz idari müesseselerin, içten çürüyen ağacın bir anda devrilmesi gibi göçtüğüne şahit olabiliriz. Dileğimiz, ülkeyi yönetenlerin, vatandaşların şikâyet ettiği sistem bozukluklarıyla ilânihâye gidemeyeceklerini kendiliklerinden anlayıp, devletin ve milletin önünü açmalarıdır. Sosyoloji biliminden de istifade ederek; "Değişim ve dönüşüm taleplerine direnmek, mümkün mü?" "Kendi gelecekleri için de doğru mu?" olduğu konusu, kapsamlı araştırma yapmayı arzulayan meraklıları için boş ve verimli bir alandır.

Direnerek elde tutacağımızı sandıklarımız, daha kolay da kaybedilebilir. Ülke bütünlüğü, mevcut zihniyetle devam

edildiği takdirde, muhafaza bir tarafa, tehlikededir bile. Millet bütünlüğü ise, bizâtihi hâkim gücün doğru bellediği hata ve yanlışlar yüzünden epey yara almıştır.

Kendini gümrük duvarlarının arkasına saklamış sermaye, dış rekabete açılamadığı ölçüde, tüketiciye tek tip ve kötü malı pahalıya satma, devlete mal ve hizmet satmayı birinci girdi yapma açmazına düşecektir.

Kıbrıs, AB'ye rest çekildiğinde, mevcut haliyle kalabilecek midir? Hiç sanmıyoruz. Zaten epeydir, her şeye rağmen AB'ye öykünen bir Kıbrıs Türkü olgusu önümüzde durmaktadır. Eski çileler unutulmuş, çilekeşler bir bir terk-i dünya eylemiştir. Kıbrıs Türküne rağmen mevcut statükoyu devam ettirmek de, KKTC yönetimi ve Türkiye için pahası zor ödenecek bir bedeli kabullenmek olacaktır. Üstelik Yunanistan ve Rum Kesimi ile baş edemezken 25 ülkenin ablukasına maruz kalınacaktır. Kıt'a sahanlığı, Adalar ve Ege problemleri içinde benzer tehlikeler vardır.

Türkiye için bir bölgesel güç ve dünya devleti olmanın yolu, içimizdeki bazı vakıaların da katkısı ile AB ile bütünleşmekten geçiyor. Gelişmeyi ve kalkınmayı, aslında inancımızda zaten var olan hür dünyanın olmazsa olmazlarına sırtımızı dönerek gerçekleştiremeyiz.

Altıların imzaladığı Roma Anlaşmasının 1958'de yürürlüğe girmesinin ardından, Demokrat Parti zamanında 1959 Haziran'ında Yunanistan, Temmuz'unda ise Türkiye topluluğa katılma müracaatında bulunmuşlardır. Amaç, zamanın iktidarınca "uzun dönemde, Batı Avrupa'da kurulabilecek siyâsî birliğin dışında kalmamak" olarak açıklanmıştır. Bu, bazılarının 40 yılda göremediklerini bir yılda görebilen uzak görüşlülüğün resmidir. Görüşmeler 4 yıl sürmüş ve meşhur Ankara Anlaşması 12 Eylül 1963'de imzalanmıştır. Üç kademede tamamlanacak bir ortaklık ilişkisi başlamış, kademeler uzatılmış, karşılıklı ayak sürümeler, redleşmeler, restleşmeler yaşanmış ve nihayet 1987 yılında resmen yeniden erken tam üyelik müracaatında bulunulmuştur. En son Aralık 1999 tarihinde Helsinki'de, 1997 Lüksemburg toplantısının aksine Türkiye'ye aday ülke statüsüyle davette bulunulmuş ve buna biraz gönülsüz de olsa iştirak edilmiştir. Aralık 2005 itibariyle başlayan Müzakere Süreci ise, kervanın her şeye rağmen yürüdüğünü göstermektedir.

Dipnotlar

1 – Lem'alar, s: 126

2 – Nursî, Bediüzzaman Said, Tarihçe-i Hayat

3- Nursî, Bediüzzaman Said, Divan-ı Harb-i Örfi

4 – Nursî, Bediüzzaman Said, 20. Lem'a

5 – Nursî, Bediüzzaman Said, Emirdağ Lâhikası-2-142

6 – Nursî, Bediüzzaman Said, Münazarat, s: 29

7 – Nursî, Bediüzzaman Said ,Tarihçe-i Hayat, s: 93

8 – Nursî, Bediüzzaman Said, Mektubat, s: 312

9 – Nursî, Bediüzzaman Said, Sözler, s: 753,754

Bediüzzaman'a göre Avrupa Birliği-4

Halk ne istiyor?

Bir çırpıda sayılabilecek, işsizliğin azaltılması, vize kuyruklarında beklemeksizin serbest dolaşım, millî gelirin artması, sermaye ve teknoloji (know-how) transferi gibi artılar bir kenara atılamayacak veya sıralaması geriye bırakılamayacak unsurlardır. Ancak bizce asıl etken, halkın yönetici sınıfın elinde baskıya dönüşen idârî mekanizmalardan bu vesile ile kurtulmak istenmesidir.

Serbest olsa, ülke nüfusunun hatırı sayılır bir yüzdesinin, Avrupa ülkeleri pasaportu hamili olmak için varlıklarının önemli bir bölümünü gözden çıkaracaklarını sosyolojik bir vakıa olarak yorumlamak gerekir. Halk; kendi haline bırakıldığına, şimdiye kadar sürüp gideni değiştirmeye hâkim sınıfın isteksiz olduğunun farkındadır. Bu sınıfı alt etmek için gücü yoktur, fakirdir. Diğer seçeneklerin yeterince (seçim, bize göre demokrasi) etkin olamadığı kanaatindedir. Konjonktürün de yardımıyla hâkim güce bir çelme takmak ve tuşa getirmek istemektedir.1

Avrupa Birliğine üyelik sürecinde bazı kayıpların da olacağı bilinmektedir. Burada önemli olan faydanın zararları fazlasıyla telâfi etmesidir. Bediüzzaman'ın Avrupa'yı iki sınıfa ayırmasından şunu anlamalıyız; oradaki güzelliklere ve iyiliklere sahip çıkalım, kötülüklere ve çirkinliklere de karşı duralım.

Bediüzzaman, kuvvetin kanunda olması gerektiğini, aksi takdirde istibdadın ortaya çıkacağını söyler. Belki bizi AB'ye yönelten de budur. Çünkü bizde kuvvetin kanunda olmamasından kaynaklanan bir istibdat, Avrupa'da ise, meşveret edilerek işlerin yürütüldüğü bir mekanizma vardır.

Bediüzzaman'ın söylediği "Bu millet esirlikten kurtulduğu gibi ecirlikten de kurtulacaktır." Sözü ile serbest demokratik ve girişimci bir geleceğin inşasını bize önermektedir. Çünkü yine ekonomik açıdan İslâmî yöntem olan "malikiyet" de AB'nin prensiplerinden birisidir. Dolayısıyla Türkiye-AB yakınlaşması ekonomi açısından da gelişmeye sebep olacaktır.

İslâm dininin emrettiği medeniyet bizim esas hedefimiz olduğu için prensiplerini iyi bilmemiz gerekiyor. İslâmla barışık medeniyette; menfaat yerine fazilet, heveslerin tatmini yerine Allah rızası, ırkçılık yerine sınıf, din, vatan ortak paydalarında beraberlik, çatışma yerine yardımlaşma esastır. AB, bunun son ikisine büyük ölçüde riayet ediyor. Fakat medeniyetleri fazilet ve hüda üzerine tesis edilmediğinden seyyiatı hasenatına galip gelmiştir. Bu da demek oluyor ki onlar da İslâm düsturlarına muhtaçtırlar. Onlardaki eksik kısım medeniyetlerinin iç yüzünü öyle karıştırmış ki oluşan ihtilalci kitle, İslâm hakikatlerine iltica etmezlerse, medeniyetleri yerle bir olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Fransa'da yaşanan isyan olayları bunun bir örneğidir.

7.3. SÜRECİMİZİN GELECEĞİ

Hükümetlerin AB sürecinde samîmî olması ve müzakere sürecini, Türkiye'nin azamî kazancıyla ve istikrarlı politikalarla, üyelikle sonuçlandırmaya gitmesi gerekmektedir. Bu arada ülkemizde Avrupa'yı istemeyenlerin oyunlarına karşı uyanık olmak ve bu konuda halkın bilinç düzeyini artırmak gerekmektedir. Bu bağlamda, statükocuların Silahlı Kuvvetleri kendi menfaatlerine alet ederek, demokratikleşme yolunda atılan adımlara engel olmalarına özellikle dikkat edilmesi gerekmektedir.. AB sürecinde dönülmez bir yola girilmiştir. Her ne kadar Türkiye müzakere sürecinde eksik kalsa da, Avrupa içinde bazı kesimler ayak sürüse de, AB ve Türkiye'nin ortak aklı müzakere sürecinin tam üyelikle sonuçlanacağına dair kuvvetli ümit vermektedir.

Gerek Türkiye'nin jeopolitik önemi, gerekse Türkî cumhuriyetler ile İslâm ülkeleri üzerinde tarihinden ve dininden gelen büyük etkinliği sebebiyle AB tarafından göz ardı edilemeyecektir.

AB üyeliği vatandaşa ne getireceğini başlıklar halinde verecek olursak;

* Adalet müessesesinin hızlı ve âdil bir yapıya kavuşması (İdeolojik ve kişiye göre farklı değerlendirmeler terk edilmek zorundadır),

* Serbest rekabet ortamında tüketici seçme imkânına sahip olması,

* Yerli sanayi iyi oldukça, kendini ıslâh etmek zorunda olması,

* Avrupa standartlarını mal ve hizmetlerde yakalama gereği,

* İnsan hakları alanında düzenlemeler, teba değil vatandaş olma talebi,

* Müessir denetleme mekanizmasını vatandaşın kullanabilmesi,

* İçimizdeki (fert, topluluklar, kurumlar) istibdadın son bulması,2

* Üretimin, nemalanmada asıl unsur olarak yerleşmesi,

* Vatandaşımızın fert olduğunun şuuruna varması, bireyselliğin keşfi,

* Farklı özelliklerin zenginlik olarak algılanarak, iç tehdit değerlendirmelerine ayrılan büyük paraların kalkınmaya aktarılması,3

* Yabancı sermayenin Türkiye'ye akması,

* Organize olmuş ve insana (özelde vatandaşına) 'iyi' önyargısı (!) ile bakan insan merkezli kalkınma modeli,

* Fikirlerin serbestçe tartışılmasıyla hakikatlerin ortaya çıkması,4

* Şiddete dayalı uygulamalardan uzaklaşma ve ilişkilerde yumuşak ve sulhkârâne yaklaşımın benimsenmesi,5

* Vergilerin harcandığı yerlerin ödeyenlerce denetlenmesi,

* Ehliyet ve liyakatin ön plana çıkması,

* Gelir dağılımının daha âdil olması,

şeklinde sıralamak mümkündür.

AB üyeliği devlet aygıtına ne getirir?

Sınırların tehlikede olduğu, komşuların hepsinin düşman olduğu söyleminden yola çıkan değerlendirmelerden halen uzaklaşılamamıştır. Türkiye AB'ye girdiğinde Yunanistan, Bulgaristan, Kıbrıs ile aynı yapı içinde yer alacaktır. Sosyal olaylardaki hız, yüksek olduğu kadar dramatikdir de. Bundan 15 yıl önce bir numaralı düşman olarak görülebilen bir Bulgaristan'ın, NATO'ya dahil olması için en ziyade uğraşan Türkiye'dir. Türkiye üzerinde toprak emelleri olduğunu gizlemeyen (bu hayalleri sermaye olarak kullanan, tehdit ve tehlike değerlendirmelerinden beslenenlerin ellerini güçlendiren) komşularımız da, gözlerine kestiremeyecekleri, karşılarına almakta menfaatlerinin epeyce haleldar olacağını bildikleri bir yapı ile didişmekten kaçınacaklardır. İçeride, mekanizma küçüleceğinden, israfın azalmasının yanı sıra, kaynakların daha rasyonel kullanılması ile, millî gelirden fert başına düşen pay artacaktır. Üretmeyen, devamlı daha çok borç ve bu paradan yandaşlara daha çok ulufe ile mevcudiyetini muhafaza ettiren üst yapı, tabiri caizse titreyip kendine gelecektir.

Sürecin tedbir alınması ve uyanık davranılması gereken yönleri:

* Gümrük duvarı ile korunan bazı sanayii kuruluşları, kendini ıslâh edemezse batar, işçileri bir süre açıkta kalır.

* Daha gelişmiş ülke mallarına aç pazar, ortalık sakinleşinceye kadar, gümrük duvarlarıyla kendini korumaya aldıran yerli ürünlere rağbet etmez.

* Hatırı sayılır bir büyüklükte olduğu bilinen kayıt dışı ekonomi, kanun dışılığı da barındırmaktadır. Avrupa normlarının adım adım dahi olsa uygulanması, azımsanamayacak sayıdaki vatandaşı sektör değiştirmeye itecek, bunun sıkıntıları, statüko yanlılarınca, seçilmişlere ve en nihayet millete fatura edilebilecektir.

Sürecin tehlikeleri:

* Statükodan beslenen kesimler, üyelik sürecini kökünden bitirmek için provokasyonlar yapabilir.

* Geçiş sürecinde meydana gelecek hoşnutsuzluklar körüklenebilir ve kaos ortamı oluşturmak isteyenlerce kullanılabilir.

* Aslında dindar da, müsbet anlamıyla milliyetçi de olmayan AB muhaliflerince, dînî ve millî hassasiyetler, istismar edilebilir. Meselâ, aslında kurban kesilmesine, dinden gelen ne olursa zıddını savunmak güdüsünden hareketle karşı olduğu bilinen kesimler; “AB’ye girilince kurban yasaklanacak.”, acılı yemeği, modern Batılı tüketim hayatına aykırı kabul edenlerce “Avrupa’da isot yasak, kokoreç yasak.’’ türünden yayınlar yapabilir. Vatandaşa; “En iyisi biz başımızdaki sopaya razı olalım, hatta şükredelim.’’ dedirtmek istenebilir.

* Çözüm bekleyen Kıbrıs ve Ege ile ilgili sorunlarda, acelecilik ve hazırlıksızlık, iç direnç odaklarını dış destekle dengelemek ihtiyacı, Türkiye’nin harcadığı onca zaman, para, insan, emek karşılığında alabileceklerinin eksilmesine yol açabilir.

* 150 bin sayfaya baliğ olduğu söylenen AB mevzuatı ve muktesebatını, iyice incelemeden; “Canım onlar bize göre değiştirecek değil ya, biz uyacağız onlara.” veya “Bizim kendi kendimize adam olacağımız yok.’ kolaycılığı ile teslim olunabilir.

Türkiye hiçbir aday ülke ile kıyaslanamayacak özelliklere sahiptir ve bize göre daha önce alınmış kararları değiştirebilecek bir pazarlık gücünü elinde bulundurmaktadır. Danimarka halkı, Maastricht anlaşmasını reddedince, AB yeni tadiller yapmak zorunda kaldı ve Kopenhag yönetimi, bu anlaşmayı yeniden halka götürdü. Tabiatıyla bunun için, milletin ve devlet mekanizmasının desteğini arkasında tam hisseden bilgili, cesur müzakerecilere ihtiyaç vardır.

AB’yi giriş müzakerelerinin başladığı bu aşamada, bazı kesimlerce korkulduğu üzere, dînî salâbetimizin zayıflayabileceği ve dînî yönden zayıf olan gençlerimizin Hristiyanlaşabileceği gibi hususlar dile getirilmektedir. Manevî yönden çürük temeller üzerine oturan Avrupa Medeniyetinin, manevî dinamikleri güçlü olan Asya Medeniyeti karşısında yeterince güçlü olamayacağı görülmektedir. Çünkü asıl amacın, Avrupa medeniyetinin güzellikleri ve beşere menfaati bulunan iyilikleri olduğunu, günahlar ve kötülüklerin olmadığını ifade eden Bediüzzaman, Avrupa ve Asya medeniyetleri arasındaki asıl işbirliği alanına vurgu yapar. Aksi halde bir işbirliğinin öz yerine kabukla iştigal olacağı ve bunun da taklidi netice verebileceği muhakkaktır.6

Kuvvetler ayrılığı prensibinin iyiden iyiye kendini hissettirmeye başladığı günümüzde, Amerika’nın geri giden totaliterliği çözüldükçe İslâma bakışlarını gözden geçirme noktasına gelen Batı, AB’ne aday Müslüman ülke konumundaki Türkiye ile birlikte, İslâmiyet konusundaki ödevine daha olması gerektiği yerden bakma şansını yakalayacaktır. Avrupa’nın bakışı ve dünya haritasında okumaya ve anlamaya çalıştığı yeni ödevlerinin arasında öncelikle İslâmiyet gelmektedir.

Hızla yapılması gerekenler:

* Mevzuatı ayıklamak ve demokratikleştirmek, tutucuların anti-demokratik dayanaklarını kanun metinlerinden temizlemek ve daha önemlisi bunu uygulamaya yansıtmak,

* Kurumların kendi alanlarında kalarak, ülke yönetimini seçilmişlere devretmesi (AB tarafından yapılan bir araştırma, Türkiye’de siyasetin fonksiyonel olmadığını gözler önüne serdi).

* Geçiş sürecinin hemen sonrasındaki endişelerden kurtulmak için hızlı ve akıllı bir özelleştirme.

* Etnik köken ile ilgili kaygı, kibir ve önyargılardan, dînî kökenle ilgili bilgisizlikten veya içe kapanarak kendini koruma şeklindeki mutaassıp tavırdan bilinçle kurtulmak,7

* Kendi kültür ve medeniyetli ile öğünen, halkıyla ve onun değerleriyle barışık, bir iddiası, planı, projesi, başka insanlara bir mesajı olduğuna inanan, tahkik ehli insanların ve kanaat önderlerinin, açılacak büyük fikir ve bilgi arenasına idmanlı, donanımlı, sabırlı olarak girebilmek için gereken zihnî, fikrî ve kurumsal altyapıyı, bütün engellere rağmen, bir an önce azimle oluşturmaları gerekmektedir.8

Yukarıda saydığımız bu inkişafların yol haritası, AB ile şekillenecektir. Türkiye’nin dahil olduğu bir Avrupa, çift yönlü düşünme sürecine girecektir. Öteki dediği Asya’yı, yani İslâmı temel veri kabul eden bir ortaklık zemininde hem bizi kabullenecekler, hem de bizim ihmal ettiğimiz ve onların geliştirdiği medeniyetin olumlu sonuçlarını gerçekleştirme

imkânımız olacaktır.

AB lehine ve aleyhine çok şeyler söylenmiş ve hâlâ söylenmektedir. Faydalarının yanında zararlarını da kabul ettiğimiz AB, bizim toplumumuzun gündeminde daha önce hiç karşılaşmadığı sorunları getireceği bir gerçektir. Şunu unutmamalıyız AB'nin faydalarının yanında zararları da olacaktır, ama faydası fazla olan şeyin terk edilmesi de doğru değildir.

Bediüzzaman'a göre Avrupa Birliği – 5

7.4. İSLÂM DÜNYASINDAKİ YENİ KONUMUMUZ

Türkiye uluslar arası platformlarda özellikle Avrupa Birliği bünyesinde İslâm dünyasını doğru ifade etmeye uygun bir pozisyondadır. Sorumluluğunu yerine getirmesi durumunda dinamik bir temsilci rolünü üstlenebilir. İslâm dünyası ile Türkiye arasında son 100 yılda, nispeten kopan bağlar, Türkiye halkının taleplerine duyarlı demokratik açılımlar ve AB'ye katılım süreci ile yeniden onarılmaktadır.

Avrupa, bu gelişen yeni süreci, bölge barışı ve radikal unsurların etkisini azaltma yönünde olumlu görmekte hatta bazı söylemlerini Türkiye üzerinden rafine ederek İslâm dünyasına yansıtmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin bu durumu İslâm dünyasının kendine olan özgüvenini yeniden kazanmasını sağlayacaktır.

İslâm dünyasında çok uzun süre "Halifelik" kurumunu uhdesinde bulundurmuş bir ülkenin devamı olan ve İslâm dünyasının liderliğini yapmış bir ülke olan Türkiye'nin, bütün İslâm ve Türk devletlerinin tarihsel sorumluluğuna sahip temsilcisi olarak AB'de yer alması hem bu ülkelerin kendileri açısından, hem de dünya barışı açısından sayısız fırsatlar oluşturacağı kesindir.

21. yüzyılla birlikte dinin artan etkisi ve siyaset biliminin dikkate alma aşamasına geldiği din gerçeği, Batının yüzleşeceği bir olgudur. Bu yüzleşmede İslâm gerçeğini ve tarihî mirasını doğru ifade edecek argümanlara sahip bir İslâm dünyası, Türkiye köprüsünden Avrupa kıt'asına geçebilir.

Avrupa milletlerinin özlediği devlet veya devletler üstü yapı, sınırları ve farklılıkları ortadan kalkmış bir Avrupa Birliği olmalıdır. Birbiri ile uzun süre savaşan ve birbirinden kesin hatlarla ayrılan Avrupa milletleri; insanî değerler etrafında toplanarak ülkelerini dünyanın en huzurlu yerleri haline getirmeyi başarmışlardır. İslâmî hizmetler ve sosyal faaliyetler de hür ortamlarda şüphesiz çok daha iyi neticeler verecektir.

8- RİSÂLE-İ NUR GÖNÜLLÜLERİNİN AB SÜRECİNDEKİ GÖREVLERİ

Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım sürecini engellemeye çalışan güçlerin provokasyonlarına karşı halkın bilinç düzeyini artırmada, sürecin sağlıklı bir zeminde yürütülmesini sağlamakta Risâle-i Nur gönüllülerinin birinci derecede vazifeleri bulunmaktadır. Nur gönüllüleri de İslâm ve vatan adına hayırlı gördükleri bu konuda sürecin emniyetle devamında rol almayı kendine ödev bilmelidir. Ayrıca Risâle-i Nurdan süzülen hakikatlerin Avrupa'ya ve İslâm dünyasına iletilmesinde de en önemli vazife Risâle-i Nur gönüllülerinin üzerine düşmektedir.

Söz konusu mümtaz topluluk, Bediüzzama'nın Risâle-i Nurlarda verdiği ölçülerden aldıkları dersler aracılığıyla ve bu ölçülerin sağladığı ileri görüşlülük ışığında, şimdiye kadar tarihî süreçte hiç yanılmadıklarını olaylar göstermiştir. Nitekim Risâle-i Nur gönüllüleri Risâlelerden aldıkları ölçülerle gelecek tehlikeleri önceden fark edebilme ayrıcalıkları sebebiyle halkı bu konuda uyarmada birinci derecede kendilerini sorumlu hissetmişlerdir.

8.1. BİREY MERKEZLİ BİR DÜNYA

AB'nin bireysel merkezli olarak belirlediği temel haklar, manevî yönden gerektiği gibi takviye edilmediği zaman, kişileri bencilliğe iteceği ve ben merkezli bir toplum oluşturacağı muhakkaktır. Toplumsal dayanışma açısından gelişmiş, ancak bireysel haklar yönünden gelişmemiş toplum yapımızın Avrupa toplumuna katkı yapacağı belirtilmektedir.

Avrupa medeniyetinin geldiği nokta da “kişiler için vazgeçilmez olan bireysellik” tir. Her insanın ayrı bir âlem olduğunu düşünürsek, bunun bencillikten farklı boyutlara insanı taşıyabileceği gerçeğiyle karşılaşırız. Bunun için gerekli olan hür ortamı sağlamak, “başkalarının haklarının başladığı yerde hürriyetinin bittiği’’ ne iman ettirilmiş insanları, kendi egolarına dizgin vurabilen şuura eriştirmek gerekiyor. Böylece, tapınmakta oldukları para, eğlence, zevk, lüks, şöhret, makam gibi bir sürü tanrının tasallutundan, yalnızca bir Yaratıcı’ya kul olunmakla gerçek hürriyete geçerek kurtulmak mümkün olabilir. İzzetle yaşayan, ama zulmetmeyen, riyakârlığa veya korkaklığa prim vermeyen bir insânî yapıya ulaşılabilir. Kilisenin, derebeylerin ve voyvodaların esaretinden ve köleliğinden kurtulmuş Batı insanına, Türkiye, AB üyeliği aracılığıyla, nefsinin kölesi olmaktan kurtuluş reçeteleri verilebilirse, bu Doğunun Batıya önceki verdiklerini taçlandıran en son ve muhteşem hediyesi olur. Böylece sosyal ahlâk, teknoloji, ekonomi, hizmet için siyaset ve insan hakları alanlarında (kabul etmek lâzım ki Batı, Doğudan oldukça ileri) alacaklarımıza anlamlı bir karşılık verilmiş olur.3

8.2. BİREYİN MERKEZİNDE İMAN AKSİYONU

Farklı din ve kültüre sahip 25 ülke ile ortak değerler buluşmasına gidilen yolda bireyin endüstriyel toplum çarkları arasında ezilmesi ve manevî donanımını sağlayamaması halinde, negatif etkilenmesi riski söz konusudur. Çağdaşlaşma bahanesi ile bu güne kadar aile yapımızı, toplum ahlâkımızı ve medyadaki yozlaşan yayınların etkisi altındaki insanımızı, organizasyonel gönüllü kuruluşlarca kendi dînî millî ve sosyal varlıklarını koruyabilmeleri konusunda eğitilip geleceğe hazırlanması gerekmektedir.

Burada verilmesi gereken en önemli eğitim, din eğitimidir. Risâle-i Nur ile güçlü ve iman esaslı bir toplumun, amel eksenli yaşayışını destekleyebiliriz. Buna göre:

* Bireylere sağlam İslâm inancı ve iman eğitimi verilmelidir.

* İslâmiyet günümüz insanına ve Avrupa’ya doğru takdim edilmelidir.

* Tarihî ve fikrî gerçekler, ikna metodu ile sunulmalıdır.

* Din ve bilim beraberliği, her ortam ve uygulamada ortaya konulmalıdır.

Yukarıda da belirtildiği üzere bireyin maddî ve manevî alt yapısı hazırlanarak geleceğe cesaretle hazırlanmalıdır. Böylece toplumsal dokunun iyileştirilerek kuvvetlendirilmesi temin edilmiş olacaktır. Bu şekilde Avrupa toplumunun da donanımlı Müslümanlardan öğreneceklerine ve örnek alacakları insan modeline Risâle-i Nur gönüllüleri katkı sağlamış olacaklardır.

8.3. SİVİL VE MEŞRû HAYATA KATKI

Dünya ve Türkiye’de fikir akımları arasında en sivil özellikleri şahıslarında barındıran Risâle-i Nur gönüllülerinin dine ve maneviyata vukufiyetlerinin yanında, demokrat ve sivil yapıları ile Avrupa’nın meşrû ve sivil hayatına yapacağı büyük katkıları olacaktır.

Türkiye de insanların temel hak ve hürriyetleri uzun yıllar kısıtlanmıştır. AB’ye girmesi durumunda bilgi seviyesi yüksek bir toplulukla karşılaşacağından, hürriyetlerin daha geniş anlamda yaşanacağı bir dönem başlayacaktır. Böylece ülkemizin kalkınması yolunda önemli adımlar atılmasına sebep olacaktır.

Risâle-i Nur’da ise “Avrupa” kavramında medeniyet incelenmekte, kıyaslar ve karşılaştırmalar yapılmaktadır. Risâle-i Nur’da, aslında bir kıt’a adı olan “Avrupa” kavramı yerine, medeniyet tanımlaması öne çıkmaktadır. Risâle-i Nur bu anlamda Batı medeniyetinin ayrışması sonucu olumlu yönleri ile ittifak kuracak bir düşünceyi vermektedir. Bunun başarılması halinde sivil toplum kuruluşları bazında iş birliklerinin yolu açılacak ve eşit şartlarda birbirini kabullenmeye dayalı müzakere zeminleri gelişecektir. Risâle-i Nur gönüllülerinin, fikrî arka planı ve dînî hassasiyetleri ile makul yaklaşımları, bu geçiş sürecinde mukaddeslerin arkasına sığınılarak veya hamasetle mevcut cârî yapıyı koruyucu bütün bahanelere karşı müsbet Avrupa’dan yana demokratikleşmeye katkısını sürekli arttırmaktadır.

8.4. HİZMET VE BARIŞ TEMİN EDECEK İSLÂM GERÇEĞİNİ TAKDİM

İslâmın ruhunda saklı olan barış ve insanlığa hizmeti Allah'a kulluktan sonra en büyük hizmet olarak gören anlayış ile teçhiz edilmiş Risâle-i Nur gönüllülerinin İslâm gerçeğini Avrupa nezdinde, Bediüzzaman'ın belirlediği modern normlar içerisinde en iyi şekilde takdim edeceği izahtan varestedir.

İslâm medeniyeti bizim esas aldığımız prensipleri içermektedir. Bunlar; menfaat yerine fazilet, heva yerine hüda, ırka dayalı milliyet yerine sınıf, din ve vatan bağları, mücadele düsturu yerine yardımlaşma düsturudur. İslâmiyet bu değerlerle dünya barışına katkı yapmaktadır. AB, bu yolda yeni adımların atılmasını kolaylaştırmaktır. Batının muhtaç olduğu iç huzuru ve kalbî tatmini hedef alan İslâm gerçeği onlardaki eksik medeniyetin manevî unsurlarını temin etmektedir.

9- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye Osmanlıdan bu yana değişime hep dışardan zorlandı. Şimdi Avrupa ile değişime uğranacak ama bunu karşılıklı iyi değerlendirmek gerekiyor. Sonuçta AB'de henüz sürecini tamamlamamıştır. Az çok şekillenme çizgilerini belirlemede doğan fırsatlar değerlendirilmeli ve kaçırılmamalıdır.

Kıt'a Avrupa'sı ve genişleyen AB ile 25 ülkenin üyesi olduğu ve üçünün de müzakere halinde olduğu büyüme stratejisi, demokratik ve teknolojik standartları yükselen bir dünya birliği ölçeğinin ilk adımı olabilir.

Karşılıklı ekonomik ve teknolojik işbirliğinin demokratik zemindeki yapılanması, beraberinde Batı-Doğu arasında yumuşama ve barışı sağlayacaktır. İslâm dünyasının ihtiyaç duyduğu teknoloji ve yönetim sistemleri ile birlikte, Batıya vereceği ahlâk ve fazilet mesajı, maddî ve manevî geçişleri artıracaktır.

Sonuçta Avrupa bizler için bir dünya cenneti değildir. Sadece demokratikleşme ve ekonomik kalkınma çabasıdır dememiz doğru olacaktır. Bu durumda hissî davranmamak gerekiyor. Hürriyet ve özgürlükten korkulmamalıdır. Hürriyet Bediüzzaman'ın da dediği gibi "ekmeksiz yaşamayı" kabul edecek kadar önemlidir.

Küreselleşen dünyada, hiçbir gerçeğin saklı kalması veya toplumun kapalı muhafaza edilmesi mümkün görünmüyor.4 Halkın eşitlik, adalet, yönetime bir şekilde katılma gibi taleplerinin önünde, Türk ve İslâm dünyası yönetici eliti, uzun müddet dayanamayacaktır. Bu âlemin yıldızı olan Türkiye'nin AB'ye girişi, onlar için önemli bir örnek ve katalizör olacaktır.

Türkiye içe kapanık resmî ideolojisinden kurtularak AB'ye girmek seçeneği ile karşı karşıyadır. Bu durum İslâm dünyası ile ilişkilerini de sağlıklı bir zemine oturtmasını sağlayacaktır. Türkiye'de uygulanacak doğru ve gelişmiş demokrasiden, İslâm alemini de etkileyecek ve onların da yönetimlerini geliştirmelerini sağlayacaktır.

Türkiye'nin AB üyeliği ile Türk ve İslâm dünyasının elde edeceği kazançlar da zikredilmeye değer büyüklüktedir. Mal ve hizmetleri usulüne göre dünya piyasasına arz etmeyi öğrenmenin yanı sıra, kendi kültür ve medeniyet doğrularını daha muasır metotlarla muhtaçlara ulaştırma yolunda mesafe kaydedecektir.

Biz Avrupa'nın teknolojisine muhtacız, Avrupa ise iman ve ahlâka muhtaçtır. Bizlere düşen görev, ikisini birleştirip dünyanın muhtaç olduğu medeniyeti sağlamak olmalıdır. Avrupa Birliği'nden bilim ve teknoloji almamızın dinen bir mahzuru bulunmamaktadır. Oluşan bu tablo Türkiye ile AB'nin birbirini tamamlaması gereken parçalar olduğunu gösteriyor. Bu yolda yapılacak çalışmalar açısından da Türkiye'ye çok iş düşüyor.

Biri biriyle çatışmayan, bu eforunu daha hayırlı alanlara kanalize eden iki dinin mensupları İslâmiyet lehine ve hak dinin esasları üzerine bir yakınlaşma yaşayacaklardır. Kuvvetlerin birleşmesi, toplumlar arası konsensüsün ve halkların dayanışması ile de hükümetler nezdinde siyasî ve ekonomik ittifaklar tesis edilecektir.

Avrupa ile adalet, insan hakları, ilim, ekonomi ve teknolojik gelişmeler hakkında işbirliği yapmak ülkemiz için mutlak olumlu katkı ve gelişme olarak değerlendirilmelidir.

Avrupa'nın ahlâkî sistemi her ne kadar bozulmuş da olsa, özündeki hakikatler sebebiyle Hıristiyanlığın katkısı vardır.

İslâm ahlâkının temel ilkeleri ile benzeyen yönleri Doğu ile Batının ortak zemini kabul edilirse İslâm ahlâkının Batıyı etkilemesi beklenen bir netice olmalıdır.. Bunu Bediüzzaman'ın; "Eğer biz doğru İslâmiyeti ve İslâmiyete lâyık doğruluğu ve istikameti göstersek, bundan sonra onlardan fevc fevc dahil olacaklardır."5 Sözü doğrulamaktadır.

İslâma dayalı Doğu medeniyeti ile Hıristiyanlığın etkisindeki Batı medeniyetinin yakınlaşması, Hıristiyanlığın İslâm'a tabi olmasını netice vererek müsbet buluşma kıvamına gelebilir. Neticede Allah indinde diğer hak dinlerin tahrifata uğramamış saf halleri de İslâm'dır.

Avrupa'nın bakış açısını ve kavrama gücünü zorlayan bu gidişat, beraberinde vahyin esasları ile beşeriyet aklının ulaştığı doğru sonuçları birleştirecektir. Esasen dünyanın huzur kalitesi ve beraber yaşama arzusu buna bağlı oluşacaktır.

Dipnotlar

1 – Ferkadan Maddesi, İslâm Ansiklopedisi, s: 399, 400, Diyanet Vakfı Yayını

2 – Nursî, Bediüzzaman Said, Mektubat, s: 28, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul.

3 – Nursî, Bediüzzaman Said, Tarihçe-i Hayat, s: 72

4 – Nursî, Bediüzzaman Said, Mesnevî-i Nuriye, s: 105

5 – Nursî, Bediüzzaman Said, Münâzarât, s: 194.